

3.12.2019

Puolustusvaliokunta

MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYKSEN (MPK) LAUSUNTO VALIOKUNNAN ASIAAN O 65/2019 (EU-KESKUSTELU LYIJYAMMUKSISTA)

1. Maanpuolustukseen liittyvä ampumatoiminta

MPK:n käsityksen mukaan viranomaisten, kuten puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen toimintaan ja siten myös MPK:n julkisiin hallintotehtäviin liittyvä ampumatoiminta oltaisiin rajamassa soveltamisalan ulkopuolelle EU:n mahdollisessa säädöksessä, joka kieltäisi lyijyn käytön ammuksissa. Soveltamisalan raja on MPK:n ampumakoulutustoiminnan kannalta ehdottoman tärkeä.

Edellisellä vaalikaudella ampuma-aselakiin (1/1998) toteutettiin muutos, joka mahdollistaa reserviläiselle luvan aseeseen, jota ”hakija säännöllisesti käyttää reserviläisen ampumataidon ylläpitämiseen ja joka tyypiltään, kaliiperiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan vastaa puolustusvoimien operatiivisessa käytössä olevaa ampuma-asetta” (HE 179/2019 45§:n perustelut). MPK:lle ollaan hankkimassa vastaavat vaatimukset täyttäviä aseita. MPK:n ampumatoimintaa koskiesaan luotiammusten lyijykielto estäisi reserviläisten ampumataidon ylläpidon ja kehittämisen ampuma-aselain tarkoittamalla tavalla, koska kiellon takia reserviläisten omat aseet eriytyisivät oleellisesti puolustusvoimien aseista. Myös MPK:n olisi hankittava aseita, jotka eivät enää vastaisi puolustusvoimien operatiivisessa käytössä olevia aseita.

2. Kosteikot ja niiden suoja-alueet

MPK:lla olevien tietojen mukaan EU:ssa valmisteilla oleva säädös merkitsisi sitä, että kosteikkoalueiden ympärille tulisi 400 m:n suoja-alue, jolla ei saisi kantaa eikä käyttää lyijyä sisältäviä ammuksia. Ampumaradoilta ei saisi lentää tai muuten joutua lyijyä sisältäviä ammuksia kosteikoille eikä niiden suoja-alueille. Kosteikoiksi säädöksessä ollaan säätämässä varsinaisten vesistöjen lisäksi muun muassa soita. Suoja-alesäädös ei kuitenkaan koskisi viranomaisten käyttämiä ampumaratoja.

Suomi on allekirjoittanut maailmanlaajuisen kosteikkoja suojelevan Ramsar-sopimuksen. Sopimus velvoittaa perustamaan luonnonsuojelualueita vesiperäisille maille ja edistämään kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen ja vesilintujen suojelua. Suomella on kaikkiaan 49 niin sanottua Ramsar-aluetta. Ne edustavat mahdollisimman hyvin maamme erilaisia, vesilinnuston kannalta merkittäviä soita, lintujärviä, merenlahtia ja saaristoalueita. Kaikki Ramsar-alueet kuuluvat myös Natura 2000 -verkostoon.

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) on ympäristön pilaamisen torjunnan perussäädös. Ampumaratatoiminnan kannalta on tärkeää se, että laissa määritellään muun muassa ympäristöluvan tarve ja toiminnan sallittavuuden ympäristönsuojelulliset rajat. Ympäristönsuojelulain liitteen 1, kohdan 14 mukaan ulkona sijaitsevalla ampumaradalla tulee ympäristöä mahdollisesti pilaavana toimintana olla ympäristölupa.

Puolustusvoimien noin 15 ampumaradan ja ampuma-alueen lisäksi MPK:n toiminnassa käytetään noin 20:tä ampumarataa, joista karkeasti arvioiden noin puolet joutuisi käyttökieltoon, jos kosteikkojen 400 m:n suoja-aluesäädöstä sovellettaisiin ampumaratoihin. Kaikkiaan Suomessa on ampumaratoja noin 720, joista ympäristölupa on noin 120:llä. Kokemusten perusteella ampumaradan ympäristöluvan valmistelutyö kestää käytännössä noin 1,5 vuotta eikä työ onnistu ratoja ylläpitäviltä seuroilta ja yhdistyksiltä, vaan siihen tarvitaan asiaan erikseen perehtynyt henkilö tai ammattimaista toimintaa.

Ympäristöministeriön julkaisemassa selvityksessä ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinnasta (YM julkaisu 4/2014) selvitettiin haitta-ainepäästöjä sekä päästöjen hallinta- ja vähentämismahdollisuuksia ampumaradoilla. Selvityksen tulosten perusteella on mahdotonta löytää pitviä perusteita ampumaratoja koskevalle suoja-aluesäädökselle. Otteita selvityksestä:

1. Taustavallin metallikuormittuneella osalla muodostuvien suotovesien määrä on hyvin pieni, suurellakin radalla korkeintaan muutama sata kuutiometriä vuodessa, jolloin pohjaveteen mahdollisesti kohdistuva kokonaiskuormitus jää pieneksi (esim. puolustusvoimien Parolanummen ampumaradan suojausrakenteiden asentamisen jälkeen tehdyt tarkkailuhavainnot).
2. Selvityksen yhteydessä tehdyssä 36 suomalaisten ampumaradan tutkimustulosten yhteenvedossa ja arvioinnissa todettiin ampumarata-alueiden pinta- ja pohjavesissä taustapitoisuudesta kohonneita metallipitoisuuksia. Talousveden raja-arvojen ylitykset olivat kuitenkin verraten harvinaisia.
3. Luotiloukkuihin saadaan talteen lähes kaikki ammutut luodit ohilaukauksia lukuun ottamatta. Esimerkiksi Nokialla lyijyn hävikki on ollut alle 1 %, kun on verrattu laukausmääriä ja talteen saatujen luotien massaa.

3. MPK:n esitykset

MPK esittää, ettei Suomi hyväksyisi EU:n mahdollista lyijyn käytön ammuksissa kieltävää säädöstä, ellei siihen sisälly riittäviä mahdollisuuksia kansallisiin poikkeuksiin.

Kansallisessa lainsäädännössä poikkeuksia tulee käyttää täysimääräisesti hyväksi, eikä mahdollista säädöstä saa tulkita eikä soveltaa siten, että perusteettomasti heikennetään maanpuolustuksen toimijoiden, ammunnan harrastajien ja metsästäjien toimintamahdollisuuksia.

MPK esittää, että kansallisessa lainsäädännössä

- MPK:n julkisiin hallintotehtäviin liittyvän ampumatoiminnan lisäksi myös muu MPK:n sekä reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöjen järjestämä ampumatoiminta rinnastettaisiin viranomaisten toimintaan niin, että lyijysydämisten luotiammusten käyttö olisi toiminnassa edelleen mahdollista.
- Kun reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöjen järjestämä ampumatoiminta rajattaisiin lyijykiellon soveltamisen ulkopuolelle, reserviläisen osto-oikeus lyijysydämiin luotiammuksiin todennettaisiin poliisin sähköiseen asetietojärjestelmään kirjatulla merkinnällä

jäsenyydestä reserviläis- tai maanpuolustusjärjestössä. Sähköinen asetietojärjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön 1.3.2024 lukien (HE luonnos ampuma-asetlain voimaantulosäännösten muuttamisesta).

- Ampumaratojen suoja-aluevaatimus rajattaisiin koskemaan vain niitä ratoja, jotka sijaitsevat niin sanottujen Ramsar-alueiden lähistöllä. Kosteikon määritelmä rajattaisiin tarkoittamaan vesilaissa (587/2011) tarkoitettun vesistön lisäksi ainoastaan vesilaissa tarkoitettuja ojaa, lähdettä ja noroa.
- Säädösten voimaantulolle säädettäisiin ampumaratojen ympäristölupien valmistelun ja ratojen muutostöiden toteuttamisen kannalta riittävän pitkä, vähintään kolmen vuoden siirtymäaika.

MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYS

Pertti Laatikainen
Toiminnanjohtaja

Mika Peltoniemi
Valmius- ja turvallisuuspäällikkö